

Tafelmanieren.

Dat we in tweehonderd en vijftig jaar op allerlei gebied reusachtig zijn vooruitgegaan, jullie weten het allen. Denk maar eens aan het reizen alleen — vroeger met de trekschuit of den postwagen — nu in een luxe vliegtuig.

Nu heb ik pas zoo iets aardigs gelezen over den vooruitgang van onze tafelmanieren. O, wat waren die vreeselijk in de zeventiende, in de achttiende eeuw.

Wel had men toen al lepels en messen ; vorken kwamen er in de achttiende eeuw bij. Doch gebruiken, die moeilijke spullen — dat was wat anders. Lodewijk XIV, de Zonnekoning, die ons in 1672 zoo in de angst bracht, at nog uit zijn vuistje en honderd jaar later deden de gewone burgerlui te lande het in hoofdzaak ook nog zoo.

Vader Cats (1577—1660) die zich letterlijk met alles bemoeide, overal over dichte en raad en leering voor alles gaf, heeft zich ook met de tafelmanieren bemoeid. Uit zijn aanwijzingen zien we, hoè gewoon 't was, met de vingers te eten. Want hij schrijft voor, dat de handen schoon moeten zijn, en dat je niet met je volle hand naar het eten moet grijpen, maar met drie vingers:

En als ge na de spijsze tast,
Soo dient hierop te sijn gepast,
En breng hietoe geen naghel voort
Die draegt een swart fluweelen boord.
Tast met drie vingers na de spijs!

Zoo smulden en kloven onze voorvaders. Telkens gingen ze hun handen wasschen — hoe nette manieren ze hadden, hoe vaker ze dat deden. Dat gaf nog eens een verzetje bij het lange tafelen der zeventiende en achttiende eeuw. De hoeveelheden, die verorberd werden, zijn ons overgeleverd door oude papieren, oude stadsrekeningen en familie-archieven.

Vooraf wildbraad werd heel vaak en heel veel gegeten. Dus kluiven, jongens. Met het oog op het kluiven heeft Vader Cats nog gerijmd:

Maeck dat ge in 't eten naerstig let
Dat ghij uw wangen niet besmet.

En vóór de zeventiende en achttiende eeuw waren de manieren nog erger. Niemand minder dan Erasmus (1467—1536) heeft zich verwaardigd, in het Latijn een boekje over de wellevendheid te schrijven. Het is bestemd voor een vorstelijken leerling van hem, voor een Hendrik van Bourgondië. In keurig Latijn is daar verkondigd dat Hendrik zijn bord niet mocht schoonlikken, aan tafel zijn hoofd niet mocht krabben of zijn tanden schoonpeuteren. En dat hij altijd voorzichtig moest probeeren, of de spijzen niet te heet waren, anders zou hij ze op zijn bord uitspuwen, en dat was toch niet netjes!

Eind van de achttiende eeuw begon er verandering en verbetering te komen. Toen verdwenen langzamerhand die onmogelijke stukken vleesch van de tafel, toen begon men meer en meer groenten en fruit te eten en toen eenmaal de aardappel was verschenen ($\pm$ 1770), ging de tafel al heel wat lijken op onze tegenwoordige tafel en de tafelmanieren op onze tafelmanieren.

NANNIE VAN WEHL.